

színlapokat hord, mindezeket napi 40 krajcár accidentiáért. Ezután Dobó Sándor színtársulatához kerül Nyíregyházára, ahol egy bravuros »beugrás« által egyszerre vezető színész lesz. Dobó Sándortól Rakoczay Pálhoz szerződik, akinél a Shakespeare iránti rajongást sajátítja el. 1897-ben le szerződötteti Makó Lajos szegedi színigazgató, jellemszínésznek. 1899-ben Makó Lajossal játszik a Budai Színkörben. 1900-ban a »Segédtanár« német színműben Störmer tanár alakítását Reinhardéhoz hasonlítja a kritika. 1901-ben alakul az első magyar kabaré »Tarka Színpad« címen a Fővárosi Orfeumban, ahova Zoltán Jenő hírlapíró szerződötteti. De ambícióját nem elégítik ki itteni sikerei, visszaszerződik vidékre, Debrecenbe, Komjáthy Jánoshoz, ahol kedvence lett a közönségnek. Komjáthytól a Magyar Színház meghívására újra Pestre szerződik és itt a legnagyobb színészi sikereit aratja. Munkaköre azonban itt is csekély, visszamegy újra Debrecenbe, ahol nagy tüntetéssel fogadják. 1903-tól 1905-ig újra Makó Lajosnál volt. Ebbe az időbe esik az Orsz. Színészegyesület ügyeibe való élénk bekapcsolódása, a színészek szociális helyzetének megjavítására való törekvése. Innen Kassára szerződik Komjáthyhoz, mint jellemszínész és főrendező. Komjáthy méltányolva tehetőségét és szorgalmát, a legszebb feladatok elé állítja. 1910-ben dr. Janovics Jenő hívja meg a kolozsvári Orsz. Nemzeti Színházhoz színésznek és általános főrendezőnek. Ekkor már híre ment kitűnő pedagógiai tudásának és megnyitja kolozsvári magán-színésziskoláját. 1911-ben az első vidéki rendező, akit utazási ösztöndíjjal tüntetnek ki. Németországban két ízben tett tanulmányainak eredménye az »Impressióim« című színészi tanulmány. 1913-ban megválasztják a kassai Nemzeti Színház igazgatójává, közben ez év augusztusától a Népoperában működött, ahol a »Kornevilli harangok« Gáspár apó szerepében sikert aratott. 1914-ben kitör a világháború, ő minden nehézség ellenére okt. 31-én megnyitja a kassai színházat. 1916-ban új színházat épít Brassóban a magyar színésznek. 1916. aug. 27-én tragikus körülmények között menekül Brassóból és csak személyes bátorságának köszönhető, hogy társulatát egy teherkocsiba waggonirozva,

az utolsó vonattal sikerült elmenekülnie. Mindene ott maradt, de Kassa város nagylelkűsége folytán 40.000 koronás kölcsönhöz jut, amit a jegyek pótfilléréiből visszafizet és ebből az összegből felruházva társulatát, szeptember 16-án újra teljes munkakedvvel, új felszereléssel megnyitja a kassai színház kapuit. 1918-ban, a forradalom idején sorozatosan jönnek reá és színházára a csapások, mert a csehek bevonulása mindent felborított. 1918. novemberétől örökös küzdelem a színészet fenntartása. Elmaradnak az előadások, státáriumot hirdetnek, elveszik a színházat cseh előadások részére, életbelép a cenzúra, napirenden van a darabok törlése, majd a kommunizmus réme következik. A végső pillanatban újra a csehek ragadják magukhoz az uralmat. A parancsnokló francia és olasz tábornokok rokon-szenve biztosította újra a magyar előadásokat, így 1919. szeptemberétől zavartalanul látszik a működése. Kikerül minden politikai demonstrációt, amely ártalmára lehet a felvidéki magyar színészet egzisztenciális érdekeinek. Lefordíttatja a kulturális közeledés érdekében nevesebb cseh írók színpadi műveit, cseh operákat hoz színre. Ebben az évben engedik be először és sajnos, utoljára, Eperjes, Igló városaiba a társulatát. 1920-ban a kassai városi tanács segítségével pályázat útján nyeri el a pozsonyi színházat és így teremtettk meg a kerületet, miután a cseh-szlovák hatóság kijelentette: csak *egy* magyar társulat működhetik Szlovénországban. 1921-ben kezdi meg vándorlásait különféle kis városokban, mint Losonc, Rimaszombat, stb., ahol állandó ráfizetései voltak, mert hiszen a hatalmasan szervezett kassa-pozsonyi társulatot a kis városok el tartani nem tudták. 1923-ban a hatóságok elveszik koncesszióját, de utódja képtelen megfelelni a követelményeknek, úgy, hogy a magyar közönség és a hatóságok hívására visszamegy újra helyére. Újult erővel veszi át a színtársulat vezetését; ekkor megszervezi a szlovénországi magyar Színpártoló Egyesületet, kivevéri alapszabályainak elfogadását. 1925. júliusában Prágába viszi a társulatát, ahol magyar operett-előadásokkal maradandó sikereket biztosít a magyar színészetnek. Prágában két ízben mutatja be a magyar operettek